

"ХРИСТИЯНСЬКА ЕТИКА В УКРАЇНСЬКІЙ КУЛЬТУРІ"

"Дорога Доброчинності"

**3
клас**

Урок 1. Світ створений для добра.

Завдання: Лікар Айболить загубив рецепт ліків від злості. Допоможіть йому скласти цей рецепт.

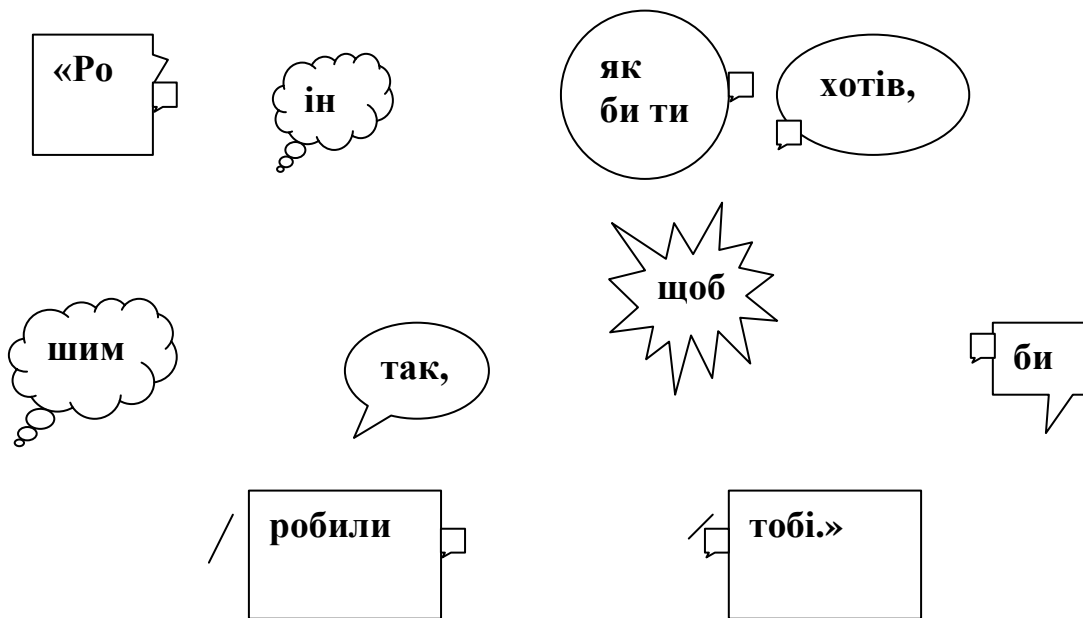

Ліки від злості

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____
9. _____
10. _____
11. _____
12. _____
13. _____

Урок 2. Золоте правило життя.

Склади у певному порядку. Прочитай «золоте» правило життя. Як ти розумієш цей вислів?

Урок № 4. Чого повчитись нам у батьків?

З'єднай слова так, щоб отримати прислів'я. Прочитай його.

Шануй   неньку   буде   скрізь
й   тобі
батька   гарненько.

Як ти розумієш це прислів'я?

Опиши які в тебе мати й батько.

Мати: _____

_____

_____

_____

_____

Батько: _____

_____

_____

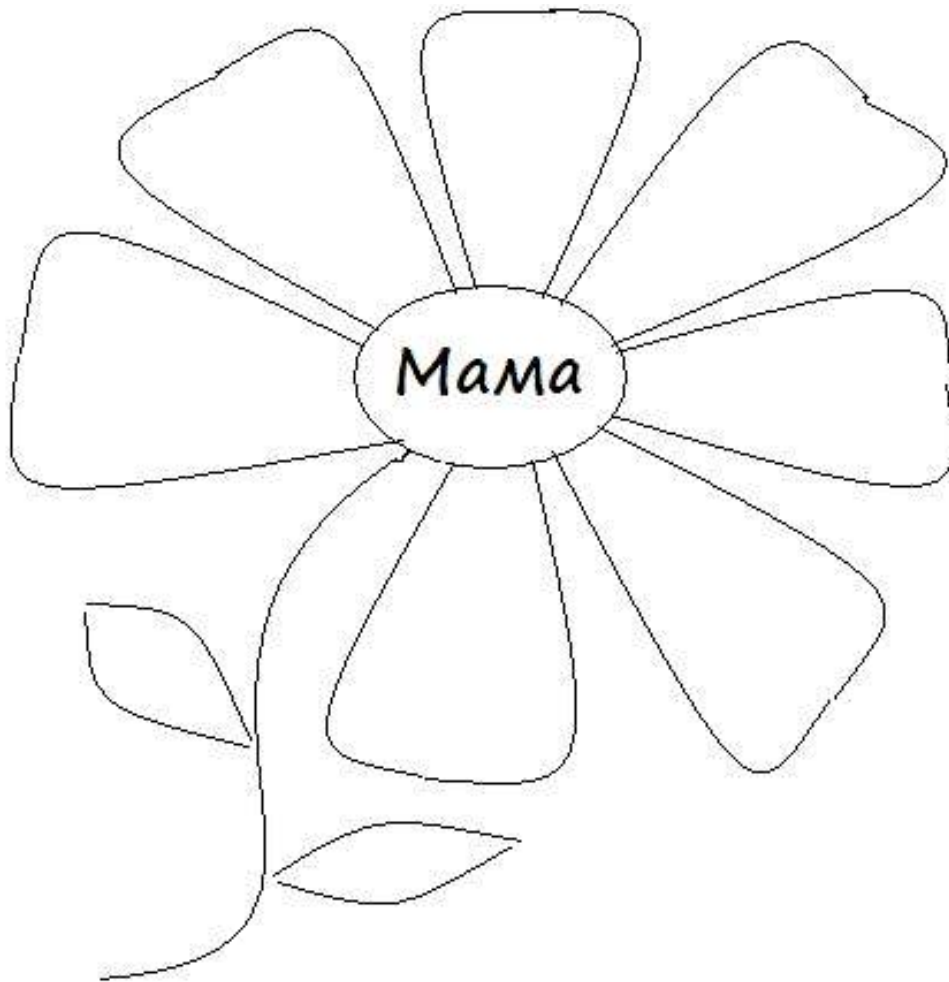
_____

_____

Урок 5. *Моя перша вчителька – моя мама.*

*Мати Божя, Мати Божя,
Дай здоров'я нашій нені.
Ось тобі ми назбирали
Ярих квітів повні жмені.
Зберемо дзвоники лісові,
Що найкращі у діброві.
Матінці дай щастя, долі,
Щоб дні їй минали
Без смутку, без болі*

Підбери ласкаві слова для матусі, напиши їх на пелюстках „Квітки любові” та розфарбуй добрими кольорами.

Урок 6. Скарби нашого імені.

1. Відгадай загадку.

Всі хочуть як народиться дитина,
Щоб я було красиве і дзвінке,
Бо носить все життя мене людина,
А відгадайте—но, що я таке? (Ім`я)

2. Прочитай текст

Святий Миколай

Коли Миколай був зовсім малим, померли його батьки. Хлопчика виховували багаті родичі. Миколай дуже жалів бідних і голодних людей. Кожної

ночі він відносив їжу із свого дому і клав на поріг бідних хатин. Люди не знали, кому за це дякувати, і молили за нього Бога.

Через багато років Миколай став священником. Коли прийшла йому пора померати, Бог покликав його до себе і пообіцяв виконати бажання. Миколай захотів і далі піклуватися про людей. Тоді Господь дозволив йому допомагати кожній людині, яка до Миколая звернеться, а раз на рік сходити на землю з небес і дарувати дітям дарунки.

Історична довідка

Дайте відповіді на запитання.

- Що цікавого дізнався про ім. `я Миколай?
- Довідайся про походження свого імені.

3. Запиши імена. Намалюй своїх друзів.

Мій кращий друг - _____

Моя краща подруга - _____

4. Поміркуй, яка квітка підходить до твого імені. Намалюй цю квітку, розфарбуй.

Урок № 7. Як бути схожим на свого покровителя

При народженні дитина була з

1. Подиви на себе і своїх друзів. Кого з вас назвали на честь їх честь

якого і бажали, щоб

и. Кого з вас назвали на

2. Поміркуй і допиши:

Я хотів би бути схожим на свого покровителя, але поки я дорослішаю, мені потрібно звертати особливу увагу на таку рису характеру, як

_____

_____

Щоб зростати духовно, я _____

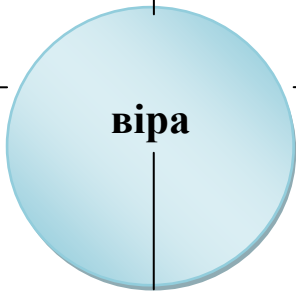
_____

_____

Урок № 8. Як нам допомагає віра, надія, любов.

1. Склади «павутинки».

доброта

симпатія

повага

і допиши:

2.

Любов – це почуття

ЛЮБОВ

_____

_____

_____

Урок № 9. Чого навчали дітей у давнину.

Завдання:

1. Чи знаєш ти імена своїх предків?

2. Поміркуй, чи можеш ти використати ці слова для своєї характеристики, або обері одне слово:

мудрий, правдивий, працьовитий, слухняний, побожний християнин.

3. Склади прислів'я з двох частин і поясни їх зміст:

Мудрість -

а брехня туманиться.

Правда - світиться,

довго пам'ятається.

Добре слово

сіть землі.

Урок 10. Як стати кращим.

1. Як ти вважаєш, яких людей на світі більше:

- хороших

- поганих

2. Познач стрілочками риси, які притаманні

хорошій людині

поганій людині

*вдячна

*здорова

*лінива

*розумна

*вихована

*жорстока

*нетерпляча

*бережлива

*хоробра

*витримана

*боягузлива

*чесна

*вольова

*скромна

*невдячна

3. Кого ти вважаєш найкращою людиною в світі? Чому?

---

4. Які власні добрі та погані вчинки ти можеш пригадати за останній день?

Добрі вчинки:

Погані вчинки:

-----

5. Якщо ти зміг би повернути час назад, ти залишив би погані вчинки?

*так

*ні

Чому?

*мені соромно

*я був правий

*я образив іншу людину

*так треба поступати

*не знаю

*так мене вчать батьки

Урок 11. Чесність та брехня.

1. Прочитай текст.

Василь Сухомлинський

Палець у чорнилі

Це сталося в другому класі. На перерві хтось, пустуючи, мазнув чорнилом стінку біля дверей. На стінці залишився слід від пальця.

Задзвенів дзвінок. До класу заходить учителька. Вона побачила той слід і питає:

- Хто вимазав стінку чорнилом?

Усі мовчать.

На першій парті сидів Мишко. У нього палець був у чорнилі.

- Це ти?- питає вчителька.

- Ні, не я,- відповідає Мишко.

- Як тобі не соромно!- гнівається вчителька. Нашкодив, ще й не зізнаєшся.

Мишко стоїть, похиливши голову. Він жде, коли Петро, що сидить за останньою партою, встане й скаже:

- Це я мазнув стіну.

Але Петро мовчить, заховавши під парту руку. Невже він не знає, що так підло чинити?

2. Дай відповіді на питання.

1. *Як ти вважаєш, чому вчителька розгнівалась?*

Обери правильну відповідь:

- а) тому що хтось знищив стіну;
- б) тому що діти не витерли стіну;
- в) тому що Мишко не зізнався;
- г) тому що діти не казали правду.

2. *Чому Мишко не сказав, хто насправді вимазав стіну?*

- а) це зрада;
- б) так не можна;
- в) йому було соромно за Петра;
- г) він боявся покарання.

3. *Якщо таке саме трапиться в твоєму класі, зможеш ти чесно*

зізнатися, хто це зробив?

- Так ;
- Ні ;

- Важко відповісти.

4. Тобі важко бути чесним?

- Так;
- Ні ;
- Не завжди.

Урок № 12. Любов до праці.

1. Назви професії цих людей, підпиши їх. Розфарбуй малюнки.

2. Поміркуй, ким ти хочеш стати. Намалюй.

Урок № 13. Праця – перемога над лінощами.

Склади прислів'я.

Де

ця -

гус

а

щи

пра

лінь -

там

де

там

то,

Запиши отримане прислів'я.

пус

ра

то.

Як ти його розумієш?

Урок 14. Слухняність і старанність.

1. Прочитай оповідання.

Як бути чуйним і слухняним

У неділю після обіду Андрійкові захотілося погуляти з дідусем надворі. Але дідусь ліг відпочивати. Може, погуляти з бабусею? Але й бабуся пішла відпочивати. Може, пограти на сопілці? Ні. То згодом, коли бабуся й дідусь відпочинуть. Вони також послухають, як Андрійко грає. А зараз, щоб не заважати їм, треба зайнятися якоюсь тихою справою.

Андрійко просить маму:

- Мамусю, ходімо погуляємо. Будь ласка.
- Трошки згодом, синочку,- каже мама. – Я ще не попрасувала білизну.

Андрійко вирішив почитати книжку, поки мама прасує, а коли вона закінчила роботу, допоміг їй розкласти білизну в шафі. Потім вони покликали тата і всі разом вийшли в сад. Вони слухали осінню пісню вітру, збирали барвисте – зелене, червоне, жовтогаряче листя. Воно стоятиме у вазі і цілу зиму нагадуватиме про сад.

- Мамо,- питає Андрійко, - а ми підемо наступної неділі до лісу? Правда ж, підемо?

Мама всміхається. І тато всміхається. Це означає, що вони згодні і наступної неділі на них чекає чудова прогулянка. Ще й Маринку візьмуть із собою.

Ось і звечоріло. Закінчилася улюблена телепередача «На добраніч, діти». Час уже й до ліжка. Андрійко не сперечається, бо у дев'ятій годині треба лягати спати навіть і вихідного дня. Завтра ж у школу. Приснитися йому справжній ліс, а може, трішки й казковий.

(Оповідання з « Андрійкової книжки» Г. Кирка, В. Стрілько)

2. Дай відповіді на питання:

- Як ти гадаєш, що означає поважати старших?
- Розкажи, як ти поводишся в дома у вихідний день?
- Що б сталося, якби кожен почав робити тільки те, що йому заманеться?

Урок № 15. Різдво Христове як прояв Божого милосердя й терпіння.

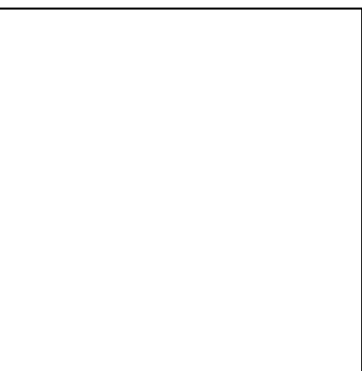
Дочекалися ми свята

І для серця, й для душі:
На столі кутя багата,
Пиріжки, узвар, книші.
В хаті ладан в'ється димно,
В пасмах затишку й тепла ...
Тільки перша зірка блимне,
Посідаєм до стола.

Й тих згадаєм, хто бідує
У неволі та нужді.
Хто і в цей рік не скуштує
Свят – вечірньої куті ...
Ми надіями ясними
Обдаруємо сумних
І пожуримося з ними,
І помолимося за них.

Згадай всі символи Різдва. Намалюй деякі з

них.

Урок 17. Ввічливість та нечемність.

1. Привітання

Треба всім нам привітатись:

- Добрий день!

Дружно, весело сказати:

- Добрий день!

Я вітаюсь з усіма –

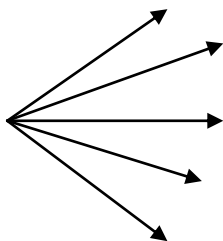
Вчусь у школі не дарма.

Завжди я кажу «Привіт»

Навіть кішці, що біля воріт.

2. Добери слова-синоніми до слова ввічливий.

Ввічливий

3. Розгляд ситуацій.

Ситуація 1. На зупинці стоять люди. Підійшов автобус. Першими в нього забігли хлопчики і зайняли вільні місця.

Ситуація 2. На зупинці стоять люди. Підійшов автобус. Діти спершу пропустили літніх людей, а тоді зайшли самі.

- Скажіть, яких дітей можна назвати ввічливими, а яких – ні? Чому?

4. Проблемна ситуація.

Як би ви вчинили таких випадках і чи змогли б назвати себе ввічливою людиною?

Ситуація 1. Вас на вулиці чекають товариші, а мама просила сходити в магазин. Ваші дії?

Ситуація 2. По вулиці іде старенький дідусь. Він несе в сумці яблука. Сумка випала із рук, яблука розсипались. Що ви зробите?

Урок 18. Турботливість і байдужість.

1. Продовж речення.

Турботливі люди :

Байдужі люди :

---

2. Прочитайте оповідання.

Василь Сухомлинський

Протоптали стежку

Уночі була хуртовина. Намело кучугури снігу.

Рано-вранці до школи йшло троє дітей – Юрко, Михайлик і Ніна. Скрізь на подвір'ях видно було людей. Чоловіки, жінки, юнаки і підлітки відкидали лопатами сніг, прокидали стежки.

Ось хата бабусі Марії. Вона живе одна-однісінька. Зупинились діти біля бабусиною подвір'я. Нікого не видно.

- Як же бабуся до колодязя йтиме? – каже Юрко. – Снігу стільки...
- Давайте протопчемо доріжку від хати до колодязя! – радить Михайлик.

Діти пішли на подвір'я бабусі Марії по глибокому снігу. Від воріт до хати йти було дуже важко. А від хати до воріт трохи легше. Пройшлися вдруге, втретє, учетверте... Протоптали стежку від воріт до хати і від хати до колодязя.

Спітнілі, втомлені і радісні поспішали діти до школи. Вони думали: «Ось зараз бабуся Марія вийшла на подвір'я, побачила протоптані стежки. Радіє. І дякує нам...»

Раділи і діти. Бо думали про це.

3. Дайте відповіді на питання.

- Що вирішили зробити діти на дачу бабусі Марії? Чому?
- Які почуття викликає вчинок друзів?
- Чи були у вашому житті випадки, коли ви забували турбуватися про своїх близьких? До чого це призвело?

4. Знайди правильну відповідь.

Юрко, Михайлик і Ніна були :

- а) байдужими;
- б) ввічливими;
- в) турботливими;
- г) працьовитими.

Урок 19. Бережливість і недбалість.

1. Бесіда

- Чи, на вашу думку, нові речі відрізняються від добре збережених старих?
- Розкажіть про те, як на допомогу вам приходили речі, які ви (або батьки чи друзі) добре зберегли.

- Розкажіть, хто у вашій родині найбільш бережливий. Чому?

2. Продовж речення.

Бережливість – це _____

Недбалість – це _____

3. Намалюй кілька речей, які вам особливо дорогі, та подумай, що необхідно зробити, аби ці речі якомога довше прослужили.

4. Збери зі слів прислів'я і поясни його.

Життя   бережливість -

Коли   не мука,   наука

УРОК 20. Розсудливість і нерозсудливість.

1. Прочитайте дітям приказки та прислів'я :

«Хто людей питає, той і розум має»,
«Не бажай синові багатства, а бажай розуму!»,
«Аби розум, а щастя буде!»,
«Перед розумом і сила поступається»,
«Золото без розуму – болото».

2. Поділіть дітей на групи. Одна з них придумує, як вчинить розумна людина, а інша, як вчинить нерозумна людина у таких ситуаціях:

- Ви дуже голодні, а вдома не має обіду;
- Ви недобре почуваетесь, а вдома нікого немає;
- Ви хочете нову іграшку, а у батьків не має грошей.

3. Обговоріть із дітьми, які біди можуть статися з людьми, якщо вони не будуть розмірковувати над своїми вчинками, аналізувати їх.

Урок 21. Божий дар знань.

1. Чи знаєш ти мудрі народні поради? З'єднай частини прислів'їв та поясни, як ти їх розумієш.

Мудрим ніхто не вродився,
Вік живи -
Грамоти вчиться
Навчай інших
Книга вчить,
Хто грамоти вміє,
Пташка красна своїм пір'ям,

завжди пригодиться.
як на світі жить.
а людина - своїм знанням.
вік учись.
і сам навчишся.
а навчився.
той краще сіє.

2. Із слів - „перлинок” склади намисто.

вчити

хто

все

того

хоче

знати

Гарно

Урок 22. Вдячність – примноження добра.

Завдання: Щиро, від самого серця прочитай подяку Богу.

Я дякую Тобі, мій Бог, за очі,
Якими бачу все, що Ти створив.
Я знаю тих, для кого дні, як ночі,
Хто бачить сонце тільки в хвилях сну.

Я дякую Тобі, мій Бог за руки,
Якими можу я тримати хліб,
Втирать сльозу в печальний час розлуки
І працювати можу на землі.

Я дякую Тобі, мій Бог, за ноги,
Якими я проходжу всі путі.
Я зустрічаю і таких, кому дороги
Непройденими залишились у житті.

Я дякую Тобі, мій Бог, за голос,
Тебе я можу славить ним.
Я знаю тих, кому весь світ навколо,
як і вони, здається все німим.

Я дякую Тобі за хліб насущний,
За те, що вдосталь маєм на столі,
Були тяжкі часи і неминучі,
Як люди помирали на землі.

Я дякую Тобі за мирне небо,
За тихий спокій рідної землі.

О, як нам дякувати тільки треба,
Що живемо ми в мирному краї.

Я дякую Тобі, мій Бог, за маму,
За ніжні руки та ласкаві слова,
За рідну маму з добрими вустами,
Й за те, мій Боже, що вона жива.

Я знаю тих, хто сиротами гірко
Росте без мами рідної в житті.
Я дякую Тобі, Владико,
За все, що Ти даруєш на землі.

За очі, руки, хліб насущний,
За мирне небо, світлі почуття.
Навчи нас, Боже, щирими устами
Хвалить Тебе усе своє життя.

Поміркуй: Чому треба не лише вірити в Божу допомогу, але й щоденно дякувати Всевишньому за неї?

Урок 22(на вибір вчителя) Вдячність – примноження добра.

1. Прочитайте дітям прислів'я

«Вдячністю серце прикрашається» .

2. Поділіть на групи та попросіть їх зобразити контури серця ,а всередині намалювати все,про що їхні серця згадають із вдячністю.

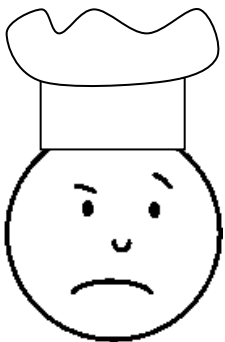
3. Попросіть дітей порахувати скільки разів на день вони дякують комусь, а скільки разів на день дякують їм .

4. Обговоріть із ними ,що змінилося в їхньому житті ,коли виконували це домашнє завдання.

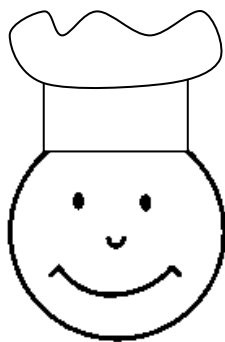
Урок 23. «Блаженніше давати, ніж брати...»

Завдання: Уяви себе добрим кухарем та склади рецепт добрих млинців.

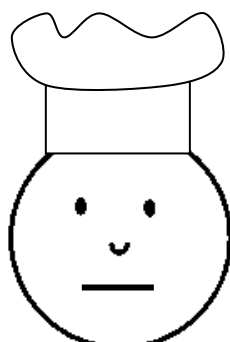
Вибери себе:

а)

б)

в)

Рецепт

1. _____

2. _____

борошно

щедрість

любов

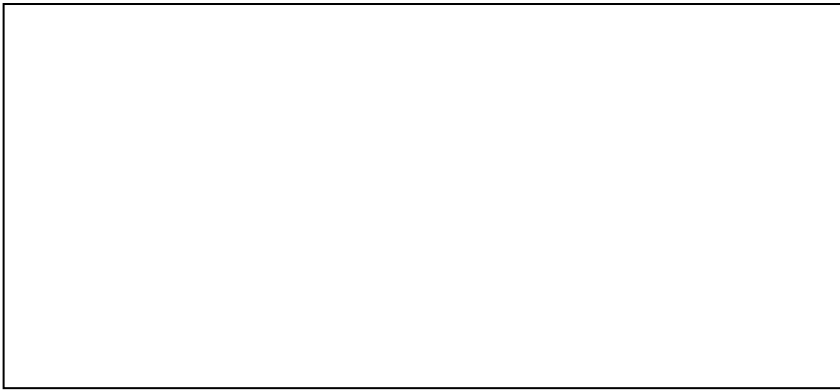
яйця

цукор

радість

доброта

Намалюй або напиши тих, кого запросиш у гості на млинці.

Урок 24. Милосердя в нашому житті.

1. Прочитай оповідання

СОЛОМ'ЯНІ БРИЛІ

В тихе містечко над Дніпром приїхав на літні канікули хлопчик із великого міста.

Привів його матрос із пароплава, що ходить із верхів'я Дніпра аж до самого моря. Матрос привів хлопчика до батькового фронтового друга.

Поселили малого в кімнатці, вікно якої дивиться на Дніпро. Щодня хлопчик бігав на пляж, купався, грався. Там було багато людей — маленьке містечко влітку гостинно відчиняло білі свої хатки відпочивальникам.

Першого ж дня хлопчик побачив на березі сивого діда. Сидів той на камені, а поруч на піску лежали великі солом'яні брилі, хоч сам був чомусь непокритий. Обличчя його було посічене зморшками. Він сидів і дивився на дніпрові хвилі.

Хлопчик помітив, що в старого ніхто не купив жодного бриля. Так вони й лежали всі три неторкнуті до самісінького вечора.

Жаль стало хлопчикові діда. На щодень він мав п'ятдесят копійок на морозиво. От раз підходить до старого й питає, скільки коштує один бриль.

— Двадцять п'ять копійок, — тихо мовить старий, не підводячи голови.

— Дайте, будь ласка, два брилі.

Старий дав йому два брилі, гроші сховав у кишеню. Хлопчик думав: от зараз дід йому дякуватиме. Але той навіть не глянув на хлопчика. Хлопчикові здалося, що старий дивиться кудись в одну точку.

Наступного дня поруч каменя знову лежали три брилі. І знов ніхто не підходив до діда, не питався.

Коли хлопчик ішов обідати, вийняв полтиник, що був у нього на морозиво, й знову купив два брилі. Старий не підняв голови, але хлопчикові здалося, що він вслухається в кожне його слово.

Потім було так щодня: хлопчик купував два брилі й ніс до своєї кімнатки з вікном на Дніпро. Він помітив, що дід прислухається не тільки до його слів, але й до його ходи.

Ось і останній день літніх канікул. Завтра по хлопчика приїде батько. Хлопчик прийшов до старого, купив два брилі й хотів уже йти, аж тут дід підняв руку й поклав йому на плече:

— Прощай, хлопчику, — тихо мовив. — Ти добра людина.

Хлопчик відчув, як жалощі стискають йому серце.

— Звідки ви знаєте, що я їду? — тільки й прошепотів.

Старий підвів голову — й хлопчик побачив, що в нього немає очей. -

Довго, дуже довго вони мовчали.

— Ви самі робите брилі? — спитав хлопчик.

— Так, я роблю їх сам... Уночі... Якби я не працював, то помер би.

Хлопчик важко зітхнув і сказав:

— Я приїду й на те літо. Не помирайте, дідусю...

Добре?

— Добре, хлопчику, — тихо мовив старий, і руки в нього затремтіли. — Тепер я вже помирати не буду.

Дай відповіді на питання.

Чому хлопчик вирішив допомогти дідусяю?

Як би ти вчинив на місці дитини?

Як ще можна було допомогти дідусяю?

Урок 25. Чуйність і нечуйність.

Прочитайте казку.

ЗЛАМАНА ЯБЛУНЬКА

В. Сухомлинський

Бігаючи подвір'ям школи, Мишко посковзнувся й упав на маленьку яблуньку, яку цієї весни посадили.

- Мишко яблуньку зламав! Мишко яблуньку зламав! – закричали діти, побігли до вчительки і зараз же розповіли їй усе так, як було.

- Хіба ти не бачиш, куди біжиш? - докоряла вчителька. – Що ж тепер робити? Яблунька померла. Стирчатиме зламаний стовбурець.

Мишко зробився мовчазний та задумливий. Він приходив до школи задовго до уроків, дивився на зелений рядочок яблуньок. Тільки одна була суха, скалічена. Мишкові тяжко було на неї дивитись.

Якось учителька повела їхній клас у садок.

- Діти, - сказала вона, - давайте порахуємо, скільки тут яблуньок, груш, вишень.

Мишко пішов уздовж яблунячого рядка. Він добре знав, що тридцять живих яблуньок і одна мертва. Та ось тільки-но підійшов до мертвої яблуньки, як побачив, що від сухого стовбурця відійшла зелена гілочка.

- Яблунька оживає! .. – сказав він схвильовано.

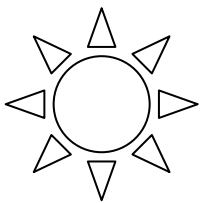
Підійшла вчителька.

- Так, оживає, - сказала вона. – Це буде твоя яблунька. Добре, Мишку?

- Добре, - зрадів Мишко і побіг до колодязя.

- Куди це ти? – запитала вчителька.

- Поллю свою яблуньку.

Що непокоїло Мишка?

Чому зрадів хлопчик?

Чи допоможе його чуйність яблуньці ожити?

Доповніть прислів'я :

Треба так у світі жити, щоб ... .

Хто людям добра бажає, той .... .

Чуйне серце з будь-якої біди ... .

Пригадайте випадки, коли ви допомогли комусь у скрутну годину?

Урок 26. Сила тіла і сила духу.

1. Продовж речення.

Сила тіла - це _____

Сила духу - це _____

2. Прочитай прислів'я і пояснить, як розумієте їх зміст.

У здоровому тілі – здоровий дух.

Здоров'я дорожче за багатство.

Здоровому все здорово.

Сила мовчить, а слабкість кричить.

3. Прочитай.

Ви, мабуть, чули від батьків чи дорослих, що Біблія називає людське тіло «храмом Божим». Тому будь-які шкідливі вчинки щодо власного, а також чужого тіла (неохайність, лінощі, гнів, лихослів'я тощо) гостро засуджуються у Святому Письмі. «Чи знаєте ви, що ви – Божий храм, і дух Божий у вас перебуває? Хто нівечить Божий храм, того знівечить Бог, бо храм Божий святий, а храм той – то ви!» (Перше послання апостола Павла до Коринтян, 3, 16, 17)

4. Відповіси на запитання.

- Що називає Біблія «храмом Божим»?
- Чому перемагає той, хто має силу Духа?

5. Склади прислів'я.

Життя   щоб   жити   бути

щоб   не в тому,   здоровим.   а в тім

Урок 27. Хоробрість і боягузтво.

1. Продовж речення.

Хоробрість – це _____

Боягузтво – це _____

2. Прочитай казку.

Хоробра жабка

Біля великого озера, сховавшись під грудю, сиділа зелена жаба.

- Сестро, - погукала її інша жаба, дещо більша, - що ти все сидиш та тремтиш, ходімо з нами на галявину. Сьогодні я вперше виступаю в хорі.

- Я боюся, - тихо прошепотіла зелена жаба, раптом мене хтось з'їсть?!

- Ех ти, боягузка, - докоряла їй жаба-сестра. – Ти, напевне, і квакати не вмієш. Ти хоча б одну пісню колись співала?

- Ні, - зітхнула зелена жабка, - я боюся, що хтось почує мій голос і з`їсть мене.

- Ну й сиди, а я пішла, на галявині так весело! – сказала більша жаба та пострибала геть.

Зелена жабка посиділа ще годинку під грудною та нарешті вирішила вийти з укриття, щоб пошукати собі вечері. Болотистий берег озера був затоплений водою, і пеньки осоки де-не-де піднімалися прямо з води. Зелена жаба, запливши у тінь великого пенька, приготувалася пірнути, як раптом прямісінько перед собою побачила чудовисько з великим дзьобом. Зелена жаба від переляку заплющила очі й прошепотіла:

- Зараз мене з`їдять...

Несподівано для неї чудовисько запищало :

- Не їж мене, я ще маленький!

Жаба розплющила очі та побачила пухнасте каченя, яке, сховавши голову у траву, продовжувало пищати:

- Мамо, рятуй мене, я боюся!

Жаба подивилася довкола. Нікого не було, тільки комарі дзижчали. Зелена жаба засміялася:

- Каченятко, ти що, мене боїшся?

- Так, - пропищало воно, не піднімаючи голови.

Це насмішило жабу ще більше.

- Але жаби не їдять каченят.

- Ти велика і страшна, відповіло каченя.

- Я маленька і зовсім не страшна, - заспокоїла його зелена жаба. Каченя насмілилося знов поглянути на неї.

- Так ти мене не з`їси? – запитало воно.

- Та ні, - знову засміялася зелена жаба. Вона ще ніколи так не веселилася, адже всього боялася і тому сміялася зрідка.

- Ти симпатичний, - сказала жабка каченяті. – А де твоя мама?

- Мама з братиками попливла на чисту воду, а я боюся відпливати далеко від грудки, - зітхнуло каченя.

- Не бійся, тут безпечно, - втішала його жаба, поглянь краще, як я пірнаю.

До ночі вони плавали та пірнали. Жабка навчала каченя квакати, а воно її – крякати.

Коли сестра зеленої жаби дізналася про її дружбу з каченям, вона вжахнулася:

- Ти найдурніша жаба на світі, ось побачиш – воно тебе з`їсть!

- сама ти дурненька, образилась зелена жабка, чому я повинна боятися мого найкращого друга?!

Коли мама каченяті дізналася про жабу, вона сказала:

- Ця жабка, вочевидь, смачна, раз вона тобі так сподобалася. Приведи її до нас на вечерю.

- Мамо, як ти можеш говорити про мою найкращу подружку?! – обурилося каченя.

- Подивимося, чи довго триватиме ця дружба, - посміхнулася у відповідь мама-качка.

Жабка і каченя залишилися друзями, навіть коли підросли. Щовечора зустрічалися вони біля великої грудки та разом гралися, пірнали, вечеряли. А найголовніше – разом вони нічого не боялися. Тільки їхні рідні й досі вважали їх боягузами, оскільки каченя не хотіло вирушати у далеке плавання озером, а жабка відмовлялася брати участь у концерті.

Одного разу, коли каченя навчало жабку нового способу пірнання, сталася біда. Голодна ворона, пролітаючи мимо, схопила його за лапку та й полетіла зі своєю

здобичню до лісу. Каченя верещало, билосся, і вороні було важко летіти, вона майже торкалася крилами трави. Виходячи з себе від горя та жаху, зелена жабка стрибнула на грудку і заквакала так голосно, як ніколи досі:

-Ква- ква, караул! Ква-ква, рятуйте! Допоможіть!

Ворона полетіла до галявини, сподіваючись там впоратися з каченям. Жаба величезними стрибками кинулася за нею, квакаючи на все горло.

У цей час жаби на галявині, як завжди, готувалися до вечірнього концерту. Який же зчинився гвалт, коли на галявину прилетіла ворона з каченям, а за нею пристрибала зелена жаба! Жаби кинулися врзнобіч, квакаючи щосили:

- Ква-ква, караул! Ква-ква, ворона! Ква-ква, напад! Допоможіть!

Вороні здалося, що сотні жаб накинулися на неї, і вона, випустивши зостраху здобич, полетіла геть.

За хвилю на галявині все заспокоїлося. Перелякані жаби поховалися по своїх домівках. Зелена жабка допомогла каченяткові підвестися. Воно майже не забилося, тільки лапка, за яку схопила його ворона, боліла. Зелена жабка обгорнула її листям подорожника, і вони повільно рушили назад, до берега.

Коли жабка повернулася додому, її сестра розповіла їй:

- Ти знаєш, боягузко, що сьогодні було на галявині?! Ти б умерла від переляку! Тільки-но ми приготувалися до концерту, як на галявину влетіла величезна ворона з величезною качкою. Вони хотіли повечеряти нами, але тут з`явилася чарівна зелена жаба та стала з нами до бою. Поки вона з ними билася, ми всі врятувалися.

- А що ж сталося з чарівною жабою? – запитала зелена жабка.

- Вона всіх перемогла і зникла, - відповіла сестра

Зелена жабка нічого не відповіла, та наступного дня вона і каченя довго сміялися з цієї розповіді.

- А моя мама, - насміявшись досхочу, сказало каченя, - розповіла мені, що учора ввечері на галявині був бій за озеро між трьома чарівниками, які були в образах ворони, качки та величезної зеленої жаби. Мама сказала, що цей приклад має навчити мені хоробрості.

І друзі знову весело розсміялися.

3. Дай відповіді на запитання.

- Що допомогло жабці подолати своє боягузтво?

Як ви вважаєте, чи залишиться зелена жабка та каченя друзями, коли виростуть?

Уявіть себе хороброю жабкою. Розкажіть про якийсь власний найхоробріший вчинок.

4. Прочитай прислів`я та перелічи риси характеру, які необхідні людині, щоб стати хороброю.

Відвага красить молодця.

Відважного й страх не бере.

Чия відвага, того й перемога.

Будь сміливим не язиком, а справою.

Урок 28. Захисники Батьківщини.

1. Відгадай загадку.

Хто це?

Воїни відважні.

І міцні, немов дуби.
Свою землю захищали
Від поганців-ворогів. (Козаки)

2. Виберіть правильну відповідь. Позначте її знаком «+».

Козаки це...

- а) спортсмени;
- б) рибалки;
- в) захисники Батьківщини;
- г) мисливці.

3. Розфарбуйте. Домалюйте атрибути хороброго воїна-козака.

4. Прочитайте прислів'я. З'єднайте їх частини. Поясни зміст.

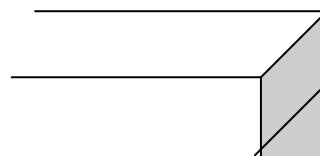
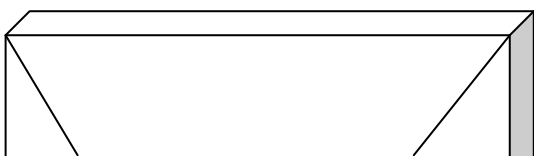
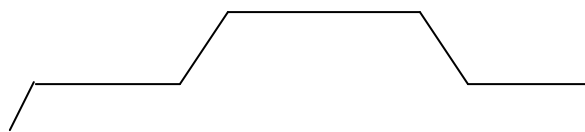
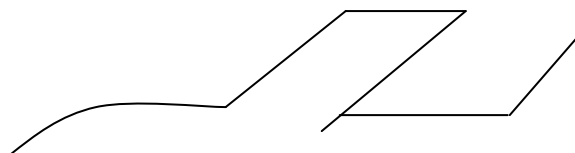
Нема без кореня рослини,
Людина без Вітчизни
За рідний край

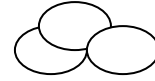
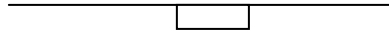
як соловей без пісні.
і життя віддай.
а нас, людей, без батьківщини.

5. Запропонуйте своїм друзям рухливу гру «Захисник фортеці». Пограйте в цю гру на спортивному майданчику.

Урок 29. Скромність і хвалькуватість.

1. Домалюй малюнки.

2. **Як ти вчиниш, отримавши у подарунок те чи інше багатство, якщо будеш скромною людиною?**
3. **Намалюй прикрасу скромності.**

